

Ольга Гетманець,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правового забезпечення
господарської діяльності Харківського
національного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0003-4826-5799

<https://doi.org/10.37374/2020-37-05>

УДК 352:336.144

Бюджетно-правова відповідальність як умова виконання місцевих бюджетів

Виконання місцевих бюджетів є запорукою економічного розвитку і в умовах реформування бюджетної системи України та орієнтації фінансового законодавства на європейські стандарти потребує налагодженого правового механізму регулювання, складовою якого є контроль та відповідальність за дотримання бюджетного законодавства. Виконання місцевих бюджетів регламентується Бюджетним кодексом України (далі - БКУ) у встановленій процедурі і у БКУ визначено види правопорушень бюджетного законодавства та заходи притягнення до відповідальності за порушення норм законодавства.

Ефективність бюджетного контролю, як діяльності з перевірки формування та виконання місцевих бюджетів забезпечується встановленими законом заходами впливу, які націлені на дотримання законності бюджетної діяльності та забезпечення у повному обсязі фінансовими ресурсами учасників бюджетного процесу. Проте наукові дослідження та практика виконання місцевих бюджетів свідчать про недостатність фінансових ресурсів для забезпечення потреб регіонів і про їх неефективне планування та витрачання коштів, що потребує дослідження окремого правового інституту

- бюджетно-правової відповідальності, як умови дієвого контролю за доходами та видатками місцевих бюджетів, а також, як наслідок, засобу попередження правопорушень та застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Правові засади притягнення до бюджетно-правової відповідальності за наслідками проведення контрольних заходів, зокрема і в сфері виконання місцевих бюджетів, встановлюється БКУ, законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», а також аналізуються у працях юристів та економістів. Проблемні питання притягнення до юридичної відповідальності за правопорушення в різних напрямках фінансової діяльності держави, зокрема в бюджетній діяльності, а також за наслідками фінансово-контрольної діяльності та її різновиду - бюджетного контролю докладно аналізувалися в працях Л. К. Воронової, Е. С. Дмитренко, Іванського А. Й., Л. М. Касьяненко, А. М. Касьяненко, М. П. Кучерявенко, П. П. Латковського, А. О. Монаєнко, С. О. Ніщимної, Л. А. Савченко, Д. В. Чернадчука та інших.

У наукових дослідженнях фінансовий контроль розглядається, як

діяльність з перевірки правильності формування публічних фондів та їх використання. Фундатор фінансового права Л. К. Воронова визначала фінансовий контроль, як регламентовану правовими нормами діяльність державних і муніципальних та інших органів з перевірки своєчасності й точності планування, обґрунтованості та повноти надходження коштів у відповідні фонди, правильності й ефективності їх використання [1, с. 512]. Залежно від сфери фінансової діяльності, в якій здійснюється фінансовий контроль виділяють такий вид, як бюджетний, завдання і призначення якого, на думку Л. А. Савченко, більш точно визначає його сутність, ніж визначення «контроль за дотриманням бюджетного законодавства», як встановлено в БКУ [2, с. 142]. Цілком поділяючи цю позицію доцільно розглядати бюджетний контроль, як комплексну та цілеспрямовану систему економіко-правових заходів уповноважених контролюючих суб'єктів, спрямовану на забезпечення законності та ефективності дій учасників бюджетного процесу під час укладання, розгляду, затвердження бюджетів, виконання та внесення змін, звітування про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України [3, с. 39]. Складовою цих економіко-правових заходів виступають заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, тобто заходи покарання.

Юридична відповідальність трактується в науці, як міра державного осуду, що у фінансовому праві виявляється у обов'язку суб'єктів фінансового правопорушення зазнавати заходів державного примусу у вигляді фінансових санкцій (штраф, пеня) за вчинення ним правопорушення у сфері фінансової діяльності [4, с. 116]. Під юридичною відповідальністю за порушення бюджетного законодавства розуміється особливий вид державного примусу, який реалізується у настанні невідгідних наслідків, які передбачені санкцією порушеної норми бюджетного права, що здійснюється у

формі охоронних правовідносин [5, с. 199].

Враховуюче надані визначення слід вважати юридичну відповідальність за наслідками бюджетного контролю, як покарання, що настає при встановленні порушень бюджетного законодавства і забезпечує відновлення законності, а також, як умову виконання бюджетів, що характеризує ефективність поточного контролю, та відслідковує стан фінансової дисципліни у бюджетному процесі.

Мета статті – на підставі досліджень особливостей фінансово-правової відповідальності дослідити сучасну природу бюджетно-правової відповідальності та означити її особливості, як складової бюджетного контролю та важливого засобу, що сприяє виконанню місцевих бюджетів та дотриманню законності у бюджетному процесі.

Бюджетно-правова відповідальність досліджувалася в роботах юристів, як окремий вид юридичної відповідальності, що має спільні ознаки з фінансово-правовою відповідальністю і заходи, якої застосовуються за порушення бюджетного законодавства. На цей час залишаються дискусійними в юридичній науці питання існування бюджетно-правової відповідальності, як самостійного виду юридичної відповідальності та її співвідношення з фінансово-правовою відповідальністю та іншими видами юридичної відповідальності. Чинне законодавство хоч і встановлює відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства (Глава 18 БКУ), проте не використовує термін «бюджетно-правова відповідальність».

В роботах, присвячених відповідальності за порушення бюджетного законодавства, існують протилежні думки щодо її правової природи, від ототожнення з фінансово-правовою відповідальністю до ознак її самостійного існування серед видів юридичної відповідальності. В монографії Ю. С. Назара та І. М. Праць зазначається що бюджетно-правовій відпові-

дальності непритаманна така ознака, як галузева нормативно визначеність, зміст якої полягає в змозі реалізації санкцій правових норм за допомогою власного інструментарію, зумовленого специфікою предмета та метода правового регулювання [6, с. 22]. Протилежна позиція також міститься у працях науковців. На думку Косяченка К. Е., фінансова відповідальність є різновидом галузевої відповідальності у класичному розумінні, комплексною категорією, що включає бюджетну, податкову та банківську відповідальність (залежно від того, які порушення вчиняються) [7, с. 69]. Підтримуючу цю позицію, слід зазначити, що існування кодифікованого нормативного акту - БКУ, а також специфічних видів бюджетних правопорушень, заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, особливого порядку їх застосування та суб'єктів (ст. 116-123 БКУ) надає підстави стверджувати про особливі відзнаки бюджетно-правової відповідальності.

Отже, при наявності загальних рис з фінансово-правової відповідальності суттєвими характеристиками бюджетно-правової відповідальності є наявність бюджетного правопорушення, особливого суб'єктного складу (контролюючи суб'єкти та підконтрольні – мережа розпорядників бюджетних коштів, тощо) та нормативно-правового акту – БКУ, що встановлює заходи впливу за порушення бюджетного законодавства. Цілком слушним є зауваження Ю. О. Крохіної щодо сутності бюджетно-правової відповідальності, «... суб'єкт відповідальності є критерієм розмежування бюджетної, адміністративної та кримінальної відповідальності. Безпосередніми суб'єктами бюджетної публічно-правової відповідальності слід вважати, як територіальний суб'єкт в цілому, так і його окремий орган, за допомогою якого реалізується бюджетна діяльність держави», а також її характерних ознак [8, с. 461-464]. Бюджетно-правова відповідальність, що настає за наслідками бюджетного контролю, ліквідує негативні наслідки і, як під-

сумок, приводе бюджетну діяльність у відповідність норм бюджетного права. Саме на це завдання бюджетного контролю, тобто на співставлення та приведення у відповідність бюджетно-правової реальності з моделлю бюджетної діяльності, вказується у дослідженнях бюджетного контролю [9, с. 76]. Бюджетний контроль на рівні місцевих бюджетів потрібен для правового врегулювання відносин з виконання місцевих бюджетів і при наявності правопорушення притягнення до відповідальності.

Враховуючи приведені визначення бюджетного контролю, завдання по його проведенню та характеристику відповідальності за порушення бюджетного законодавства, доцільно визначити наступні характеристики бюджетно-правової відповідальності:

- фактична підстава, тобто наявність бюджетного правопорушення, що визначається, як порушення учасниками бюджетного процесу норм бюджетного законодавства щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання, види яких встановлюються ст. 116 БКУ;

- нормативна підстава, тобто види заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, та процедури їх застосування, як примусових заходів, переважно фінансових, оскільки мова йдеться про грошові санкції, які мають право-оновлюючий та правозахисний зміст;

- особливий суб'єктний склад;
- процесуальна форма, як особлива процедура застосування і складова проведення бюджетного контролю;

- публічність, оскільки відповідальність настає за порушення публічних інтересів, державних або місцевих.

Виконання місцевих бюджетів відбувається шляхом забезпечення планомірного та систематичного фінансування видатків, ефективного використання коштів, шляхом дотримання фінансової дисципліни. Контроль на стадії виконання бюджетів

має дійовий зміст, як поточний та подальший бюджетний контроль з притягненням до відповідальності при встановленні правопорушень. Фінансовий контроль, як частина стадії виконання місцевих бюджетів із зазначенням правових особливостей досліджувалася у працях Е. С. Дмитренко, І. І. Ефремової, Л. М. Касьяненко, А. О. Монаєнко, Є. С. Овсяннікова, І. О. Панової на інших. В роботах вчених розглядаються лише окремі аспекти бюджетно-правової відповідальності, зокрема і на рівні місцевого бюджетного процесу. На фінансовому контролі, як засобу перевірки дотримання вимог бюджетного фінансування при виконанні місцевих бюджетів вказується у роботі І. І. Ефремової [10], фінансові санкції розглядаються, як засіб покарання при порушенні норм виконання місцевих бюджетів та неефективне використання коштів [11, с. 20], визначаються бюджетно-правові санкції, як вид фінансово-правових, що застосовуються учасниками бюджетного процесу при порушенні порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджетів та порядку подання бюджетної звітності [12, с. 27], визначаються особливості процесуальних відносин при притягненні до бюджетно-правової відповідальності [13; 14, с. 18]. Проте, концептуально механізм бюджетно-правової відповідальності за порушення вимог виконання місцевих бюджетів не досліджувався.

У чинному БКУ визначаються види порушень бюджетного законодавства, які можливо класифікувати, як загальні та поетапні. Виконання бюджетів – одна із стадій бюджетного процесу, до видів порушень норм якої відносяться відповідно до ст. 116 БКУ наступні:

- порушення вимог БКУ при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати;
- здійснення платежів за рахунок бюджетних коштів без реєстрації

бюджетних зобов'язань, за відсутності підтвердних документів чи при включенні до платіжних документів недостовірної інформації, а також безпідставна відмова у проведенні платежу органами Казначейства України;

- нецільове використання бюджетних коштів;
- порушення вимог БКУ при здійсненні витрат державного бюджету (місцевого бюджету) у разі несвоєчасного набрання чинності законом про Державний бюджет України (несвоєчасного прийняття рішення про місцевий бюджет);
- порушення вимог БКУ щодо виділення коштів з резервного фонду бюджету;
- здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які відповідно до БКУ мають проводитися з іншого бюджету;
- здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч БКУ чи закону про Державний бюджет України;
- видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону;
- здійснення видатків на утримання бюджетної установи одночасно з різних бюджетів всупереч цьому Кодексу чи закону про Державний бюджет України [15].

Визначені порушення бюджетного законодавства на стадії виконання бюджетів пов'язані по-перше, з нецільовим використанням бюджетних коштів, а по-друге, зі здійсненням видатків бюджетів всупереч чинних нормативно-правових актів про бюджет і залежать від чітко встановленого джерела фінансування видатків. Нецільове використання бюджетних коштів визнається, як їх витрачання, що не відповідає бюджетним призначенням, чи напрямам використання бюджетних коштів, чи бюджетним асигнуванням (ст. 119 БКУ). Заходи впливу, які передбачені за вказані порушення застосовуються у вигляді

зупинення операцій з бюджетними коштами та призупинення бюджетних асигнувань. До того ж за такі порушення, як нецільове використання бюджетних коштів та здійснення видатків на утримання бюджетної установи одночасно з різних бюджетів законодавець визначає крім вказаних ще і такі заходи, як зменшення бюджетних асигнувань, повернення коштів до відповідного бюджету, а за таке порушення, як здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які повинні проводитися з іншого бюджету передбачено ще і такий захід, як безспірне вилучення коштів з місцевого бюджету (ст. 117 БКУ). Складаються підстави для притягнення до бюджетно-правової відповідальності, наприклад, за здійснення видатків всупереч закону з іншого бюджету, у вигляді таких заходів впливу, як призупинення бюджетних асигнувань, зупинення операцій з бюджетними коштами, зменшення бюджетних асигнувань, безспірне вилучення коштів з бюджетів та повернення бюджетних коштів одночасно.

Отже, виникає питання про який саме засіб впливу за порушення бюджетного законодавства йдеться при вказаних бюджетних правопорушеннях, а також не призведе застосування цих покарань до порушення основного принципу юридичної відповідальності, згідно якого до винної особи можна застосовувати лише одне покарання одного виду відповідальності, не зважаючи на те, що винна особа може нести одночасно різні види відповідальності: адміністративну, цивільну, кримінальну тощо. Недосконалість правової норми, не визначеність конкретного засобу впливу за фактичне скоєне порушення може призвести до порушення принципу справедливості, свавілля контролюючого органу та погіршенню фінансового стану підконтрольного.

Слід враховувати, що порушником у бюджетному процесі може бути розпорядник бюджетних коштів, або інша посадова особа, а покарання у вигляді вказаних заходів призведе до

погіршення фінансового стану громади, району, області тощо. Наприклад, відповідно до Наказу Міністерства фінансів України № 938 від 23.08.2012 р. «Про затвердження порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів» відповідальність за взяті з порушенням бюджетного законодавства бюджетні зобов'язання та нецільове використання бюджетних коштів несуть розпорядники бюджетних коштів та одержувачі бюджетних коштів згідно із законом [16]. У даному нормативно-правовому акті надається посилка на БКУ, норми якого не конкретизують саме який захід впливу застосовується за нецільове використання бюджетних коштів і порушниками визнані розпорядники та одержувачі бюджетних коштів, хоч одержувачі бюджетних коштів не мають повноважень по регулюванню бюджетних видатків.

З цих позицій удосконалення статей 116 та 117 БКУ у вигляді приведення їх в традиційну структуру норми права – гіпотеза, диспозиція, санкція вбачається доцільним. Побудова статті БКУ у вигляді норми права, що містить диспозицію та санкцію, а саме визначення бюджетного порушення, як диспозиції норми права з вказівкою на учасника бюджетного процесу та на відповідну санкцію може абсолютну, може відносно-визначену, надасть бюджетно-правової нормі у відносинах з бюджетно-правової відповідальності охоронну, регулятивну та покарану функцію.

За даними уряду доходи місцевих бюджетів складаються з податку на доходи фізичних осіб (більш ніж 50% у загальному складі доходів (тут і далі цифр структури доходів від загального складу доходів без поділу на види бюджетів), податку на землю, що входить до складу податку на майно (12%), єдиного податку (14%), акцизного податку (5%) та інших (8%) [17]. Вказані цифри свідчать що виконання місцевих бюджетів за доходами залежить від стану оподаткування та діяльності податківців зі стягнення та перевірки правильності

сплати обов'язкових платежів, тобто податкового контролю. Виконання бюджетів за видатками та контроль за діяльністю розпорядників бюджетних коштів на місцях покладається на Державну казначейську службу України (далі - Казначейство). Органи Казначейства контролюють своєчасність, правильність та обґрунтованість виконання місцевих бюджетів і визначають поквартально заходи впливу за порушення бюджетного законодавства. Проте аналіз звітності Казначейств свідчить, що на практиці органи казначейства застосовують тільки два заходу впливу за порушення бюджетного законодавства, а саме, зупинення операцій з бюджетними коштами та попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства.

За даними Казначейства станом на 01. 01.2020 року було оформлено 2279 протоколів про порушення бюджетного законодавства та складено 2231 розпорядження про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів (з них: при виконанні державного бюджету – 573 протоколи та 538 розпоряджень; при виконанні місцевих бюджетів – 1706 протоколів та 1693 розпорядження. За результатами застосованих заходів впливу розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів усунуто 1975 порушень бюджетного законодавства на загальну суму 1415,4 млн. гривень, а також у січні – грудні 2019 року, за оперативними даними Казначейства, попереджено 24 702 порушення бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів на загальну суму 19 700,7 млн. грн, у тому числі щодо місцевих бюджетів:

- у процесі взяття або реєстрації зобов'язань, фінансових зобов'язань надано 18 507 попереджень на загальну суму 13 836,6 млн. грн;

- при прийнятті до виконання платіжних доручень - 1 252 попередження на загальну суму 144,9 млн. гривень.

Крім цього, в процесі подання кошторисів та інших документів, що застосовуються при виконанні бюджету, у разі недотримання порядків відкриття (закриття) рахунків, подання фінансової і бюджетної звітності та інших випадках порушення бюджетного законодавства по державному та місцевих бюджетах надано 11 022 попередження на суму 27 517,2 млн. гривень [18]. Вказані заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, а саме – зупинення операцій з бюджетними коштами застосовується у будь-яких порушеннях, види, яких Казначейство не уточнює, а щодо попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства, то цей захід належить до інших видів заходів впливу і не регламентується БКУ. Процедура застосування заходів впливу Казначейством здійснюється шляхом складання протоколів та розпоряджень, що також не визначається чинним законодавством.

Структура видатків місцевих бюджетів у загальному вигляді (з поділом на загальний та спеціальний фонд відповідно) складається з оплати праці (53,7% / 32,8%), оплати комунальних послуг та енергоносіїв (8,3%/ 5,1%), субсидій та трансфертів (18,1% /11,1%), соціальних видатків (39,1% / 23,9%), капітальних видатків (14,2% / 8,7%) та інших поточних видатків (30,1% / 18,4%) [17]. Цифри свідчать, що крім оплати праці та соціальних видатків значна частина коштів у місцевих бюджетах припадає на інші поточні видатки, але як вони витрачаються, на що спрямовуються кошти залишається не визначеним чинним законодавством і по звітам контролюючих органів не суттєвим, що може мати важливе значення для виконання місцевих бюджетів.

Суттєві повноваження по контролю за дотриманням бюджетного законодавства, тобто органом бюджетного контролю, є Рахункова палата України, проте відповідно до щорічних звітів щодо місцевих бюджетів вказаний орган аналізує тільки механізм законності міжбюджетних тран-

сфертив та ефективності використання коштів державного бюджету в регіонах. За даними звіту Рахункової палати за 2017-2018 рік за результатами контрольних заходів з питань надання та використання коштів в регіонах встановлено, що з порушенням законодавства використано 477, 1 млн. гривень, обсяг неефективного використання коштів склав 477 млн. гривень [19, с. 89]. У звіті також зазначалося про неналежність заходів проведених Мінфіном щодо усунення порушень стосовно ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевими бюджетами, а також застосування заходів впливу до порушників. Слід вказати, що в чинному законодавстві не визначено такий показник виконання місцевих бюджетів, як «ефективність використання коштів» і відповідно за його невиконання заходів впливу не встановлено. Наведений приклад свідчить не тільки про пробіли у чинному бюджетному законодавстві, а і про неузгодженість дій та повноважень контролюючих суб'єктів у бюджетному процесі.

Бюджетний контроль є дійовим засобом відслідкування виконання місцевих бюджетів, оскільки у процесі його проведення уточнюються джерела доходів і їх запланований обсяг надходжень, а також обсяги фінансування важливих місцевих потреб. За результатами контролю встановлюються види порушень бюджетного законодавства та заходи впливу за ці порушення, застосування яких має

суттєвий вплив на стан дотримання фінансової дисципліни в бюджетному процесі та забезпечення фінансування місцевих потреб.

Потребує удосконалення чинне бюджетне законодавство шляхом:

- визначення поняття та сутності бюджетно-правової відповідальності у главі 18 БКУ «Відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства;

- перероблення норм бюджетного законодавства щодо уточнення виду бюджетного порушення та відповідного заходу впливу за його скоєння (ст. 116-117 БКУ);

- врегулювання процедури притягнення до бюджетно-правової відповідальності (складання протоколів та розпоряджень);

- удосконалення повноважень Рахункової палати по бюджетному контролю шляхом впровадження показника «ефективність використання коштів» та узгодження з повноваженнями інших контролюючих суб'єктів.

Враховуючи значення місцевих бюджетів для розвитку регіонів важливо визначити правовий механізм притягнення до бюджетно-правової відповідальності розпорядників бюджетних коштів (посадових осіб) шляхом застосування заходу впливу у вигляді фінансового покарання посадовця, а не шляхом обмеження використання місцевих фінансових ресурсів, які потрібні для фінансування запланованих видатків.

Список використаних джерел

1. *Словник фінансово-правових термінів* [за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової]. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Алерта, 2011. 558 с.
2. *Савченко Л. А.* Правові основи фінансового контролю : навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2008. 504 с.
3. *Гетманець О. П.* Бюджетний контроль: організаційно-правові засади: Монографія. Харків. Екограф. 2008. 308 с.
4. *Іванський А. Й.* Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз: монографія. Одеса. Юридична література, 2008. 504 с.
5. *Финансовое право: учебник для бакалавров* / под ред. И. А. Цинделиани. М.: Проспект, 2016. 656 с.

6. Назар Ю. С., Проць І. М. Адміністративна та фінансово-правова відповідальність за порушення бюджетного законодавства: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 172 с.

7. Косяченко К. Е. Фінансово-правова відповідальність бюджетних установ за порушення бюджетного законодавства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2017. № 28. С. 67-70.

8. Крохина, Ю. А. Бюджетное право России: учебник для бакалавриата и магистратуры. 4-е изд., перераб. и доп. М.: Издательство Юрайт, 2016. 479 с.

9. Латковський П. П. Система бюджетного контролю. Вісник Чернівецького факультету Національного університету Одеська юридична академія. Вип. № 3. 2016. С. 68-77

10. Ефремова І. І. Правове регулювання планування та виконання місцевих бюджетів 12.00.07 – адміністративне право, адміністративний процес, фінансове право, інформаційне право Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. URL.: <http://mydisser.com/ru/search.html?srchwhat=>.

11. Дмитренко Е. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права (як складова механізму правового забезпечення фінансової безпеки України). : дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07. Київ, 2011. 540 с.

12. Монаєнко А. О. Правове регулювання видатків на освіту та науку. : дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07. Київ, 2010. 525 с.

13. Касьяненко Л. М. Фінансово-правовий процес: монографія. Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2010. 505 с.

14. Панова І. В. Контрольна діяльність обласних державних адміністрацій у сфері фінансів та бюджету : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Х., 2004. 190 с.

15. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України від 24.12.2010. № 50/ 50-51

16. Про затвердження порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів : Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 №938. Офіційний вісник України від 01.12.2010. № 72 ст. 2918

17. Виконання місцевих бюджетів у січні-квітні 2019 року від 18.06. 2019. URL.: <https://decentralization.gov.ua/news/11180>

18. Моніторинг Державної казначейської служби України від 14.01.2020 року URL.: Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/informaciya-pro-zupinennya-operacij-z-byudzhetnimi-koshtami-provedeni-derzhavnoyu-kaznachejskoju-sluzhbovu-ukrayini-rozporjadnikam-oderzhuvacham-byudzhetnih-koshtiv-stanom-na-01012020-roku>

19. Звіт Рахункової палати за 2018 рік. URL.: Режим доступу: file:///C:/Users/1/Desktop/РП%20Держ%20казн/ZVIT_RP_2018.pdf

Гетманець О. П. Бюджетно-правова відповідальність як умова виконання місцевих бюджетів

В статті проаналізована сутність бюджетно-правової відповідальності та визначені її характерні риси. З'ясована структура видатків місцевих бюджетів та заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, які мають суттєве значення для виконання місцевих бюджетів.

Ключові слова: бюджетний контроль, відповідальність, видатки місцевих бюджетів, бюджетні порушення, заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.

Гетманец О. П. Бюджетно-правовая ответственность как условие выполнения местных бюджетов

В статье проанализирована сущность бюджетно-правовой ответственности и определены ее характерные черты. Выяснена структура расходов местных бюджетов и меры воздействия за нарушение бюджетного законодательства, имеющих существенное значение для выполнения местных бюджетов.

Ключевые слова: бюджетный контроль, ответственность, расходы местных бюджетов, бюджетные нарушения, меры воздействия за нарушение бюджетного законодательства,

Getmanets O. Budgetary responsibility as a condition of implementation of local budgets

On the basis of the current legislation and research of peculiarities of financial and legal liability, the author of the article has studied the modern nature of budget and legal liability. Characteristics of budget and legal liability have been clarified, namely: factual basis, normative basis, special subjective composition, procedural form as a special procedure of application and constituent of conducting budgetary control and publicity, since liability comes for violation of public, state or local interests.

Types of violations of the budget legislation and measures of influence for these violations have been analyzed. The author has proved the necessity of amending the Budget Code of Ukraine in order to clarify the punishment for a specific budget violation.

The author has characterized the structure of expenditures of local budgets and the authority of the agencies of the State Treasury Service of Ukraine to control the timeliness, correctness and reasonableness of local budgets performance and the application of measures of influence for the violation of budget legislation. The analysis of the budgetary reports demonstrates that the Treasury agencies apply in practice only two measures of influence for the violation of the budget legislation, namely: the suspension of operations with budget funds and the prevention of the improper implementation of the budget legislation, which requires legislative regulation. The procedure of the Treasury's implementation of the measures of influence is carried out by executing the minutes and orders, which is also not established by the current legislation.

The author has determined the need to improve the powers of the Accounting Chamber in regard to budgetary control by introducing the indicator of "efficiency of using the funds" in the budget legislation and aligning the control powers with the powers of other controlling entities.

It has been proved that it is appropriate to clarify the legal mechanism of bringing to budget and legal liability the managers (officials) by applying measures of influence in the form of financial punishment of officials, but not in the form of limiting the use of local financial resources required to finance the planned expenditures.

Key words: budgetary control, responsibility, expenditures of local budgets, budget violations, measures of influence for violation of budget legislation.

